

DOMOVINA

Uredništvo

je na Schillerjevi cesti št. 3. — Dopise blagovolite frankirati, rokopiis se ne vračajo.

Izhaja trikrat na teden, vsak **ponedeljek, sredo in petek** ter velja za Avstrijo in Nemčijo 12 kron, pol leta 6 kron, 3 mesece 3 kron. Za Ameriko in druge dežele toliko več, kolikor znaša poštnina, namreč: Na leto 17 kron, pol leta 8 kron 50 vin. Naložnina se pošilja upravnistvu, plačuje se vnaprej.

Za inserate

se plačuje od vsake petit-vrste po 20 vinarjev za vsakokrat: za večje inserate in mnogokratno inseriranje znaten popust.

Štajerski Slovenci! Mislite na narodno zbirko slovenskih akademikov!

Pod cesarjem Fr. Jožetom I.

C. Socijalno in gospodarsko življenje.

Leto 1848. je eno najpomembnejših za avstrijsko zgodovino v vsakem oziru. Pomenja nekako mejnik med dvema dobama. Pri nas še bolj kakor drugod.

Dotlej je imelo usodo države in usodo narodov v rokah izključno visoko plemstvo. Do ministerskih mest in podobnih dižavnih odličnih služb se ni mogel povspeti nihče ko aristokrat.

Kakor je odpravila na Francoskem pariška revolucija leta 1789. vse plemiške naslove in predpravice ter s tem oprostila kmetski stan, tako je hotela tudi avstrijska revolucija marčnih dni leta 1848. Kromeriški parlament je sprejel resolucijo, v kateri poudarja, da izhaja vsa vladarska moč in avtoriteta vlade iz ljudstva. V drugi resoluciji zahteva, da ne sme vlada nobenega plemiškega naslova niti več podeliti niti ga priznati.

Parlament leta 1848 je sprejel v Avstriji prvo in doslej edino postavo, ki ni bila izdana v imenu cesarja, kot „vladarja po božji milosti“. Ta pridevek je bil demonstrativno izčrtan in justični minister Bach ni imel nič proti temu.

Ali zmagala je reakcija in tisoč sanj iz marčnih dni je ostalo neizpoljenih.

V teh dneh je bila izdana samo ena velika in važna odredba, na podlagi katere je bila izvršena končna oprostitev kmetskega stanu (4. marca 1849.) Dne 5. julija 1853. so padli zadnji ostanki starih fevdalnih časov, ko so bile odpravljene servitute na deželi.

Kmeta je bilo treba odkupiti od veleposestnikov, katerih je bilo v Avstriji in na Ogrskem tedaj okoli 4000 do 5000. Upravičencem je odmerila Avstrija 290 milijonov goldinarjev stare avstrijske veljave, na Ogrskem, Hrvatskem in Slavoniji 304 milijone; torej skupno 594 milijonov goldinarjev odškodnine. Posamezni posestniki so vtaknili v žep ravavnost ogro ne vsote. Knez Schwarzenberg na Češkem n. pr. nič manj ko 1.870.000 goldin. Vrhu tega so pa ostali ti gospodje še vedno lastniki največjih in najboljših zemljišč, pašnikov in gozdov.

Čuli smo že, da ni grof Stadion — eden najupljivnejših oseb na dvoru, ki je v veliko škodo že aprila 1849. neozdravljivo obolel — nič kaj maral aristokracije.

Ko je bil siloma razpuščen kromeriški parlament in uveden zopet absolutizem, je bil on edini, ki se je

bojeval proti mogočnosti plemiškega vpliva. Mesto puhle in onemogle aristokracije, mesto predpravic po rodu, je zahteval predpravice davku in talentu. Usodo države je hotel dati onim v roke, ki plačujejo gotovo vsoto državnih davkov.

Stadion je zastopal srednjo pot med mogočnimi krogi na zgoraj in demokratizmom kromeriške zbornice na spodaj. Propagiral je politiko srednjih stanov. Vladar se je temu udal — kakor kasneje drugim svetovalcem, ki so hoteli zamašiti usta tudi tem stanovom in dovoliti besedo v javnosti samo visoki aristokraciji. Čuli smo, kako se je to godilo.

Med letom 1850. in 1860. je zavladal neizprosni absolutizem. Vsaka meščanska suknja je bila sumnjiva, a posebno gorje onemu, ki je nosil širok klobuk in razmršeno brado.

Edini zagovornik ljudstva in edini branitelj demokratičnih načel je bilo v tem času časopisje in publicistika.

Časnikarji so bili zato pravi zlodeji v očeh absolutistov, kakor so tudi še danes v nekih slučajih. Nič kaj niso priljubljeni na zgoraj — in so bili tedaj še veliko manj. Prva preganjanja so se začela leta 1851. in sicer v jako surovi in barbarski obliki: s palicami po zadnji plati človeškega telesa. Nekateri so prišli pod „profosa“, t. j. v vojaški zapor, druge so zaprli v navadne ječe ali so je poslali za par let v trdnjave Kufstein, Teresienstadt i. t. d.

Kdor ni zakrivil nič takega, za kar bi ga mogli vreči v ječo, je bil za kaznen preganjan v tuj kraj — kakor delajo na Ruskem še danes. „Administrativno poslan“, pravijo tam.

Nemškega žurnalista in župnika Kutschero, ki ga je praška porota oprostila, je poslala Bachova vlada za kazen v St. Pölten; dunajskega časnikarja Kurando, izdajatelja lista „Ostdentsche Post“, so poslali v Gradec; praškega žurnalista in protestanskega župnika Košuta so poslali v tirolske hribe.

Najbolj tragično pa se je končalo tako preganjanje za onega moža, ki ga imenujemo po vsej pravici enega prvih bojnikov in žurnalistov za slovansko reč v Avstriji za Karola Havlička.

Karel Havliček, rojen v Kutni gori na Češkem leta 1821, je hotel postati duhovnik. Že je bil v seminarju, toda poklic ga ni veselil. Šel je v Moskvo za domačega vzgojitelja v hišo ruskega odličnega učenjaka. Po dveh letih se vrne v Prago (1844) in se posveti kmalu žurnalistiki. Voljen je bil v kromeriški parlament, kjer ga je bolelo gledati, koliko praznih besed govore poslanci. Velikokrat je dejal: „Manj besed in več dejanja“, čestokrat je predlagal konec debate. Kmalu se

mu je zdelo škoda časa, ki ga je zgubljal tu, zato je odložil svoj mandat in se posvetil samo žurnalistiki kot urednik „Narodnih Novin“.

Miserere Slovanov se izpremeni kmalu v Tedenum — tako je prorokoval. S krvavo in žgočo satiro je napadal absolutizem in Bacha, zato je bil pregnan iz Prage v Briksen na Tirolskem. Tam je spisal svoje slovite Elegije in sarkastični Krst sv. Vladimira. Leta 1855. napol mrtev, se je smel vrniti v Prago nazaj, kjer ga je pa dohitela kmalu smrt.

Na gospodarskem polju je poskušala nova absolutistična vlada razne premembe. Kar je bil tedaj Bach za administracijo, to je bil Karl Bruck za gospodarstvo države.

Bruck je bil rojen v Porenju na Nemškem kot sin nekega knjigoveza leta 1798. V zgodnji mladosti se je napotil na Grško v vojsko proti Turkom. V Trstu ni mogel dobiti ladje, ki bi ga prepeljala čez morje, zato je ostal v tem mestu, kjer se je povzpел kmalu do velike veljave. Leta 1863. je ustanovil današnje parobrodno društvo Lloyd, med 1848—1851 je bil avstrijski trgovski in 1855—1860 avstrijski finančni minister.

Ta mož je reformiral avstrijsko trgovsko politiko jako spretno. Kar je pri ekonomičnih vprašanjih glavno, tega mu ni manjkalo: idej. Leta 1850. je ustanovil avstrijsko-nemško poštno zvezo. Znižal je poštni porto po načelu, da mora služiti pošta v prvi vrsti prometu in ne polniti državnih blagajn. Hotel je doseči podobne pogodbe kakor za pošto tudi za železnice, plavbo, kovanje denarja, mero in uteži. Ali coklja absolutizma mu je zaprla vsa pota.

Za primer nam dopušča prostor navesti samo en slučaj.

Brucku je bila zlasti na srcu železniška proga Dunaj-Trst, ki bi naj tekla zgolj po avstrijskem ozemlju. Torej ne preko Ogrske. Ali za avstrijsko progo je bilo treba premagati ogromne ovire. Tako visokih hribov ni presekala dotlej še nobena železnica na svetu in avstrijsko inženirsko društvo je izdalo dolgo spomenico, v kateri navaja med drugim, kako nevarno bo za pljuča potnikov, voziti se v taki višini nad morjem. Vzlic temu in obilim drugim nasprotjem je prodl Bruck s to železnico, podpiral ga je v tem inženir Ghega. Ali železnica je veljala mnogo denarja in zbog tega je prihajal Bruck v neprestane konflikte z „državnim svetom“, v katerem je sedelo šest visokih avstrijskih uradniških čofov in dva ogrska, ki so ga tudi končno prisilili demisijonirati.

V velike finančne kalamitete je spravila državo nje politika v času krimske vojske. Ne samo, da je imela vlada v Italiji močno vojsko — dve drugi ogromni armadi je postavila v strašilo Rusije ob njenih mejah: eno v

Galiciji, drugo na jugu v današnji Rumuniji. Mnogo mesecev je imela vlada vse vojake pod zastavo, kar je požrlo ogromno milijonov — za prazen nič, za golo demonstracijo proti Rusiji.

Dobrih pet sto milijonov je vrgla absolutistična vlada skozi okno, nikomur v hasek ampak v dvojno škodo. Zamerila se je močno Rusiji, tako da jo je pustila ta leta 1859., 1866. in 1870. na cedilu; po drugi strani je prišla v tako denarno krizo, da si ni mogla pomagati drugače, kakor da je prodala za majhen denar državne železnice neki francoski družbi in izsilila iz vseh svojih državljanov, ki so imeli le nekaj pod palcem, da so podpisali in jemali njene zadolžnice.

Nobenega dvoma ni, da so te denarne nesreče mnogo pripomogle, da je razglasila vlada 1861. l. ustavo. Kajti denarni trg ni imel v neodgovorno vlado nobenega zaupanja in absolutizem ni dobil nikjer več kredita.

Taaffe je hotel nasloniti svojo vlado na širšo podlago. Volilno pravico je dal vsakomu, ki je plačal vsaj pet goldinarjev direktnega davka. Tako je pritegnil nove, širše sloje v politično življenje.

Druge, še širše mase so pričele med tem trkati na vrata.

Leta 1848. so se bojevali delavci z malomeščani ramo ob rami na dunajskih in praških barikadah. Na Miklavža 1848 l. je prepovedal Stadion vse demokratične delavske klube, češ, da pripravljajo anarhizem, preobrat človeške družbe in meščansko vojsko.

Desetletja in desetletja so bili delavski sloji tiha masa. Gibati so se pričeli začetkom osemdesetih let — in vlada jih je pridno preganjala. Zapirala jih je in dolžila prekucije. Do živega jim ni mogla — vladne naprave proti delavstvu so bile njena blamaža. Na Slovenskem so oblasti ravno tako zgrabile par delavcev in jih vlačile po zaporih kot hude anarhiste. „Slovenski Narod“ pod Železnikarjevim uredništvom je poročal leta 1884. prav obširno o teh „rdečkarjih“, ki so metali opeko za državnimi pravdniki itd.

Badeni je bil privoljen ustanoviti peto kurijo; leta 1906. so pa končno padle vse kurije in dobili smo nov parlament, voljen na temelju splošne volilne pravice.

Ljudstvo je poklicano do vlade — in ne zna vladati! Kako bi bilo na Angleškem mogoče postaviti na čelo parlamentu uradniško ministerstvo? To se sploh ne da niti misliti! Nam se pa to obeta — in to glavno po zaslugi Nemcev, ki so baje edini državotvorni in državovzdržujoči narod v Avstriji, ki pa ne more shajati brez policijske vlade.

Naročajte plačilne listke dr. sv. Cirila in Metoda.

Govor

dežel. poslanca dr. Hrašovca o priliki proračunske razprave za leto 1909.

Slavni zbor.

To, kar hočem jaz prednašati, spada najbolje tu sem.

Po pravici zahteva deželni odbor od občin, da morajo hitro opravljati svoje posle. V tem oziru pa bi naj deželni odbor dajal občinam dober vzgled. Žalibože tega ne stori. — Na to govornik omenja dve vlogi okrajnega odbora na Vrnskem od 15. 1. 1907 in od 15. 1. 1908. V teh dveh vlogah se je prosilo, da bi naj deželni odbor primoral tvrdo Feltrinelli, da mora radi izredne rabe okrajne ceste 1. razreda od soteske na Rečico primerno prispevati za vzdrževanje ceste. Ti dve prošnji še do danes niste rešeni, čeprav se je deželni odbor opozoril na to, da lastniki imenovane tvrde niso Avstrijci ter da bi lahko okraj trpel izgubo, ako se stvar hitro ne reši.

Dalje je omenil slučaj, da je okrajni odbor vranski nekemu lastniku ob občinski cesti naročil, da mora drevje 4 metre na široko od ceste odstraniti. Čeprav se je pritožba proti temu naročilu pri deželnem odboru vložila že pred poldrugim letom, vendar do sedaj stvar še ni rešena.

Iz celjskega okraja navede podoben slučaj.

Občina v Grižah je zahtevala, naj okrajni odbor v Celju oziroma vladni komisar razsodi, da mora neko podjetje, ki izvanredno rabi dotično občinsko cesto, tudi več za njeno oskrbovanje prispevati.

Vladni komisar je stvar takoj razsodil, a dotična stranka se je pritožila na deželni odbor, kateri še do danes pritožbe ni rešil.

Nato govornik nadaljuje:

Človek bi mislil, da so razsodbe deželnega odbora, če so že počasne, vsaj dobro, premišljeno izdelane. Ko bi bile dobre, bi se dala počasnost nekoliko upravičiti. A tudi glede temeljnosti pešajo razsodbe deželnega odbora in je to tem bolj obžalovanja vredno, ker je deželni odbor navadno najvišja instanca, proti kateri ni več pritožbe.

Govornik potem tudi omenja dva slučaja v tem obziru.

Ko so že pred dvema letoma vladni komisar za celjski okrajni zastop, dalje nekatere občine celjskega in sevniškega okraja prosili deželni odbor, da naj napravi načrt in proračun za preložitve ceste iz Št. Jurja čez Jezerski vrh na Planino, je deželni odbor zahteval za to delo 500 K in se mu je že z začetkom l. 1907 dal ta znesek na razpolago. Vendar ni deželni odbor ničesar storil.

Ko je prišla razsodba upravnega sodišča z dne 30. maja 1908, s katero se je razveljavil sklep vladnega komisarja, ki je celjskemu mestu naklonil podporo za mestni vodovod skozi 40 let po 2000 K na leto, in sicer radi tega, ker sme vladni komisar samo začasno skrbeti za okrajne posle, ne pa za naprej, se je deželni odbor na enkrat poprijel te razsodbe in je tudi v imenovani cestni zadevi tako razsodil, da se prošnja odkloni in da deželni odbor ne bode delal načrta in proračuna, to pa radi tega, ker vladni komisar ceste itak ne bi mogel delati, ker nima pravice za to.

Pri tem je deželni odbor popolnoma prezrl, da je tudi vladni komisar okrajni prispevek k tem stroškom bil prej dovolil, kakor je bila razsodba upravnega sodišča izrečena, da je tedaj njegov sklep bil že pravnomočen, ker se nikdo ni pritožil, dalje da so tudi udeležene občine celjskega in sevniškega okraja

deželni odbor prosile in da morata biti načrt in proračun vedno in navadno dolgo poprej izdelana, kakor se sploh začne cesta zidati. Prihodnji celjski okrajni zastop bi bil imel potem že podlago za svoj sklep, ki bi ga naj glede te ceste storil, namreč ali in kako se naj napravi.

Samo ob sebi se razume, da je bila razsodba deželnega odbora čisto ne-utemeljena. Dalje prih.

Politični pregled.

Domače dežele.

Vsi češki in nemški listi so prinesli o Božiču članke o političnem položaju. Staročški listi konstatirajo, da državnopravna politika propada ter priporočajo, naj se srednji stan združi na temelju prvotnega političnega programa Palackega in Havlička. „Pozitivno“ politiko treba nadomestiti stvarno opozicijo, da se tako vsaj narodna čast reši. „Venkov“, glasilo agrarcev vzbuja stanovsko zavest svojih pristašev in poziva na obrambo stanovskih koristi ter poudarja potrebo poglobiti dosedanjo politiko v gospodarskem obziru. V mladočeških listih se kaže dvojna smer. Dr. Kramář govori v članku, ki ga je priobčil „Den“ glavno o jezikovnem vprašanju ter pravi, da so soc. demokrati poslanci češki zavzeli v tem vprašanju bolj pametno stališče nego druge stranke, ker povdarjajo pred vsem socialni pomen tega vprašanja. Nemcem nasproti priznava Kramář, da ima vsak narod pravico zahtevati, naj ga upravljajo uradniki svoje narodnosti, zahteva pa, da mora na Češkem dobiti Čeh in Nemeč pred vsakim uradom v celi deželi pravico v svojem jeziku. „Nar. Listy“ upajo, da bode češko politiko rešilo iz zadnje zagate narodno navdušenje. Kako si to mislijo, žalbog „N. L.“ niso povedali. Na drugem mestu konstatirajo isti „N. L.“, da je bila mladočeška stranka zgubljena, kakor hitro se je bila združila s klerikalci, zato zahteva preosnovo na temelju svobodomiselnih, naprednih in demokratičnih idej. Nemški listi odločno in določeno izražajo svoje zahteve, katere je formuliral posl. Chiari. Nemci želijo, da bi se vlada parlamentarizirala, da bi vstopili vanje tudi Čehi in tudi oni nosili za njo odgovornost.

Pogajanja Bienertova s Čehi in Nemci so bila brezuspešna, zato se še ne ve, ali in kedaj bo sklican češki deželni zbor.

Vprašanje, ali naj se goriški deželni zbor razpusti, je baje rešeno v tem smislu, da se ne razpusti, ker bi nove volitve ne prinesle nikake premene v sedanjem grupiranju strank.

Glede ital. vseučilišča poroča „N. Fr. Presse“, da se vlada že pogaja za nakup velikega hotela v Trentu, kjer bi se namestila italijanska pravniška fakulteta. Nemci protestirajo proti temu, češ, da italijansko vseučilišče v Trentu bilo Nemcem na Trentinskem v narodnem obziru nevarno.

Vlada se je baje v principu izrekla za ustanovitev samostojnega rusinskega vseučilišča, ker bi tako prenehala silna narodna napetost med Rusini in Poljaki v Galiciji. V zadnjem času se je, kakor, poljski listi priznavajo, razmerje med obema narodnostima nekoliko ublažilo in je več upanja, da se doseže nekako sporazumljenje med Poljaki in Rusini.

Kršč. socialci nameravajo spraviti čimprej na dnevni red nižje avstrijskega dež. zbora Koliskov zakonski predlog, ki določa, da bodi na Nižje Avstrijskem nemščina edini zakonito dopustni učni jezik na vseh šolah na

Dunaju in v celi deželi. S tem bi bil storjen drug korak za germanizacijo nižje avstr. Čehov. Pred dobrim letom je bila nemščina določena kot jedini učni jezik na nadaljevalnih šolah in je bilo s tem 6 tisoč čeških vajencev na Dunaju oropano pravice do pouka v svojem materinskem jeziku. Ako postane Koliskov predlog zakon, bo 50 tisoč čeških otrok na Nižje Avstrijskem naenkrat prisiljeno zahajati v nemške šole. S temi germanizatorji pa pa iščejo zveze ne samo češki klerikalci, ampak tudi naša Nar. Zveza.

Na Ogrskem se ima premeniti provizorij koalicijske vlade v definitivum. Madžarji stavijo znane zahteve glede veljave madžarsčine v skupni armadi in glede upeljave ogrskih znakov na polkovne zastave, v odmeno za to, bodo dovolili povišanje rekrutov ter odstopijo tudi od zahteve po samostojni ogrski državni banki. Da bi ta težka vprašanja rešil, si Bienert prizadeva sestaviti parlamentarično vlado, ker ve, da bi bil Wekerle s sekcijskimi šefi, ki sedaj upravljajo avstrijska ministerstva, kaj kmalu gotov in bi dosegel vse, kar Madžari zahtevajo.

Vnanje države.

Napad na predsednika francoske republike. Dne 25. t. m. je napadel nek natakarski predsednik francoske republike, ki je šel na svoj običajni sprehod po mestu. Spremljevalec predsednikov je napadalca zgrabil, vrغل ob tla in izročil policiji. Predsedniku se ni zgodilo nič hudega, bil je samo malo opraskan.

— Balkan. Srbska vlada demisionira. Pašić hode sledil Vnjić, kateri si bode prizadeval sestaviti nekak koalicijski kabinet vseh strank. Prestolonaslednik dela vladi in mirnemu razvoju balkanskega vprašanja s svojim lahkomišljenim rožljanjem s sabljo in s svojimi otroškimi govori, za katere pa žalibog ni odgovoren, največje težave. Narod sam ni za vojsko prav nič navdušen in bi želel, da se čimprej vrnejo normalne razmere v deželo. Rusija si prizadeva pregovoriti Avstrijo naj predloži vprašanje o aneksiji evropski konferenci, o kakem odstopu kakeršnega si koli bodi ozemlja Srbiji in Črnigori ni v ruskih načrtih in predlogih več govora. Avstrija je baje pripravljena prevzeti 4 milijone turških lir turškega državnega dolga kot finančno kompenzacijo za pripojenje Bosne in Hercegovin. Turški prestolni govor je na Bolgarskem vzbudil neprijetne občutke in je v tem trenutku razpoloženje za prijateljsko poravnavo med Turčijo in Bolgarskem nekoliko skaljeno. Nadjati se je pa, da se tudi ta slab utis kmalu zbrise in da se doseže popolno sporazumljenje mirnim potom.

P. n. naročnike, ki so z naročnino še na dolgu, prosimo, naj izvolijo svoj račun čimprej poravnati, ker se bliža konec leta in moramo tudi mi skleniti svoje knjige in svoje obveznosti spolniti.

Upravništvo „Domovine“.

Dopisi.

Gospod prof. Marinko nam je poslal ta popravek: V smislu § 19 tisk. zak. zahteva podpisani, da sprejmete sledeči popravek z ozirom na Vaše poročilo „Novomeška gimnazija“ v št. 143 (144) dne 12. dec. t. l.

Ni res, da je Marinko vsemogočen paša na gimnaziji; res pa je, da je svojim kolegom povsod — zlasti še pri

konferencah popolnoma enak — in da je pri teh bil že večkrat preglaševan. Ni res, da je fanatik; res pa je, da skuša svoje katehetske dolžnosti vestno spolnovati. Ni res, da na gimnaziji vlada inkvizicija; res pa je, da Marinko še ni v šoli nikdar inkviriral ter da ni še nobenega dijaka k sebi klical, da bi ga o drugih dijaki izpraševal. Ni res, da bi z grožnjami in vsemogočimi sredstvi skušal dijake spreobrniti; res pa je, da jih je svaril in zahteval, da izpolnujejo, kar zahteva od njih šolski disciplinarni red. Ni res, da bi frančiškani hoteli še gospodovati na gimnaziji; res pa je, da dijake radi izpovedujejo ter mnogim ubogim hrano dajo. Ni res, da bi jih pri polnih mizah pridobivali za „sveto“ stvar; res pa je, da po starodavni navadi povabijo k „mizi“ samo enkrat v letu tiste ki v adventu pri devetdnevuici pojo na koru. Ni res, da Marinko prepoveduje dijakom občevanje z mlajšimi tovariši; res pa je, da ravna se po šolskih predpisih po možnosti zabranjuje pohujšanje. Ni res, da bi bil g. ravnatelj njegov ponižni sluga; res pa je, da mu Marinko ni še nikdar nič ukazal, nikdar od njega nič zahteval. Ni res, da bi se cel prof. zbor klanjal katehetu, češ, da se drugače ne da razlagati, kako se je mogla prepovedati javna knjižnica v Čitalnici; res pa je da je ista dijakom prepovedana po od c. kr. ministerstva potrjenem disciplinarnem redu, — ter res je, da je „Omladino“ in „Svobodno misel“ prepovedal vis. c. kr. deželni svet za Kranjsko.

Novo mesto 18. dec. 1908.

Dr. Josip Marinko,
c. kr. profesor.

S tem popravkom je uradno potrjena resničnost našega dopisa.

Štajerske novice.

— Čitalnica v Celju priredi običajni Silvestrov večer z prijaznim sodelovanjem salonskega orkestra. Člani so vstopnine prosti, nečlani plačajo 50 v.

— Čitalnica v Celju naznanja, da se vrši dražba časopisov v torek dne 29. t. mes. ob 8. uri zvečer v bralni sobi.

— Za **Ciril-Methodovo družbo** v Ljubljani je nabrala gospodična Irma Pečovnikova včeraj zvečer v gostilniških prostorih Slov. delavskega podpornega društva v veseli družbi 3 K 51 v ob priliki goda gospe Pečovnikove, oskrbnice imenovane gostilne.

— Iz **finančne službe**. Prestavljeni so finančni nadpazniki Franc Fras iz Ljutomera v Radgono, Ferdinand Golob iz Ljutomera v Konjice, Mihael Ferencak iz Celja na Laško.

— Iz **davčne službe**. Premeščeni so: davčni oficijal Anton Planinc iz Ivnice v Ptuj, davčni oficijal Anton Weissenkopf iz Ptuja v Birkenfeld, davčni upravitelj Franc Bartošek iz Murava k davčnemu referatu okraj. glavarstva v Mariboru, davčni oficijal Ivan Zigrosser iz Celja kot uradni predstojnik v Murav, davčni oficijal Fran Stadler iz Šmarja pri Jelšah kot kontrolor v Gornji grad, davčni oficijal Rudolf Vivod iz Gornjega grada na Vrnsko, davčni oficijal Oton Stepič iz Vrnskega v Celje, davčni asistent Viktor Šuške od davčnega referata okrajnega glavarstva v Mariboru k davkarji istotam, provizorični asistent Metod Vodopivec iz Brežic v Šmarje pri Jelšah; davčni oficijal Maks Janda v Ptuj je stopil v stalni pokoj.

— **Promocija**. G. Lojze Mum je bil dne 24. t. mes. na vseučilišču v Gradcu promoviran za doktorja filozofije. Čestitamo!

— **Šmarje pri Jelšah.** Nadučitelj g. Franc Jurkovič je imenovan za ravnatelja tukajšnje osemrazrednice.

— **Novi naslovi v sodni službi.** Vsled cesarskega odloka bodo v naprej imeli sodni pristavi naslov sodnika, sodni tajniki naslov okrajnega sodnika in okrajni sodniki naslov okrajnega sodnika in predstojnika sodišča. Tudi iz službe izstopivši dobe ta naslov, ako zanj prosijo.

— **V Vidmu ob Savi** se je ustanovila Narodna čitalnica, kateri je že pristopilo 51 članov. Naročili se bodo vsi slovenski dnevniki in časopisi vseh strank.

— **Iz Trbovelj.** Na adresu slavnega ravnateljstva Južne železnice. Vsakemu človeku je znano, kako velikanski promet ima Južna železnica v Trbovljah. S samim rudnikom bi imela dovolj opravila, brez obzira na številne trgovce, gostilničarje in druge obrtnike, ki imajo opraviti na trboveljski postaji. Iz teh važnih razlogov bi človek mislil, da stori Južna železnica vse, da le količkaj ustreže strankam, a temu ni tako. Vedno in vedno se slišijo pritožbe, ki pa so pri sedanjem postajenačelniku Irčeku (ki je vrhutega tudi hud nasprotnik Slovencev) bob ob steno. On se vsaki še tako opravičeni pritožbi roga in je brzkone tudi samo on zato odgovoren, da ravnateljstvo Južne železnice ne stori potrebnih korakov, ker mu skoro gotovo on kot merodajna oseba napačno ali pa sploh ne poroča resnice o neznosnih razmerah na naši postaji. Da svoje trditve podprem, naj navedem nekaj fakt: Pred dobrim tednom je izstopil na postaji nek naš (ime je na razpolago) ugleden trboveljski rojak. Ker je bilo veliko potnikov, se je le počasi vršil izstop in vstop — sosebno pa na tako ozkem kraju, na katerem stoji trboveljski kolodvor. Vlak bi torej moral počakati eno ali dve minuti delj, ako bi se tudi vsled tega malo zakasnil, varnost potnikov je to zahtevala. Toda kaj še! Strojvodnik zapiska — vlak potegne in naš popotnik, ki je stal na zadnji stopnici, pade vznak na tla, tikoma poleg drdrajočega vlaka. Samo eden centimeter bližje in revež bi bil mrtev. Pritožil se je pri načelniku, ki se mu je smejal, namesto da bi na merodajnem mestu zahteval, da naj vlak čaka vsaj 5 min. na trbov. kolodvoru, kjer vsak dan na stotine ljudi v smrtni nevarnosti izstopa in vstopa. Drugi slučaj nereda je ta, da se trgovcem izdajajo večkrat eden ali dva dni prej avizi, nego je blago na postaji. Trgovec pošlje po blago — blaga pa ni in voznik mora čakati pol dneva ali še več. Največkrat se pelje prazen domov in trgovec mora plačati dve vožnji namesto ene same. Kdo mu bo plačal in vrnil te nepotrebne stroške? Svetujem, naj se v takih slučajih toži postajenačelnika v povrnitev stroškov, bomo videli kaj bo sodnija k temu rekla! Avizo ima poslati še le takrat, kadar je že blago na razpolago. Tudi v tem slučaju ne pomaga nobena prošnja in pritožba pri postajenačelniku. Koliko škode imajo krčmarji in trgovci recimo po leti, ko se radi brezbriznosti uslužbencev sodi pariyo pred skladiščem, koliko pijače se vsuši, oziroma koliko sodov se razsuši. Kdo bo povrnil to škodo? Postajenačelnik gotovo ne, ravnateljstvo Južne železnice pa o tem sploh nič ne ve, ali pa je o pritožbah napačno poučeno od strani načelnika. Mi samo toliko vemo, da se nič ne stori! Takih in enakih nedostatkov je v obilici.

Kam se hočemo obrniti radi teh krivic, ako nenaravnateljstvo Južne železnice, katero zadnjič nujno prosimo,

naj napravi konec tem žalostnim razmeram, naj pouči načelnika o njegovih dolžnostih.

Da bode pa naša prošnja vendar enkrat kaj zalegla, prosimo našega državnega poslanca, naj vzame on stvar v roke in naj ukrene potrebno, da ne bode Južna železnica, ki je naše največje prometno sredstvo na tak način škodovala našim koristim in spravljala po nepotrebnem in po zanikarnosti v nevarnost naše imetje in večkrat celo naše življenje.

Več prizadetih.

— **Iz Št. Ilja.** Kakor se je že pred 3 tedni naznanjalo, se je g. Ivan Kranjc v Št. Ilju p. V. na lovu ponesrečil in hudo padel. Različne vesti, da je umrl itd. so popolnoma neosnovane, obratno, on je popolnoma iz nevarnosti in je že vstal.

— **Iz Gornjegograda.** V nedeljo, dne 20. t. m. ob 3. uri popoldne se je uprizorila na novem odru tukajšnje čitalnice tridejanka „Cigani“. Mnogo truda in skrbi so imeli uprizoritelj, zlasti še režiser g. notar — toda trud in skrbi niso bili zaman. Natlačeno polna dvorana je najlepša zahvala. Med gledalci pa ni bila samo tržka inteligencija, temveč z veseljem moramo povdarjati, da še nikdar prej nismo videli pri čitalniških predstavah toliko kmečkega ljudstva ko tokrat. Vkljub skrajno slabemu vremenu — debele snežinke so padale izpod neba — so prišli vrli sosede Bočani, v prav lepem številu so bili zastopani oddaljeni hribovci, pa tudi iz okolice smo našli precej gledalcev. In vsi ti so z glasnim pritrjevanjem hvalili dobro uprizorjeno igro, hvalili lep nov oder ter poznejših zasebnih govorih dejali: To pa to, drugokrat nas bo še več. Igra se je uprizorila prav dobro. Nekateri nastopi so se igrali naravnost izborno. Zlasti je ugajal nastop ciganov, ki so bili v prav primernih maskah. Toda kaj bi naštevati to in ono. Splošno je igra zelo ugajala in izrekla se je mnogokratna želja, da se „Cigani“ ponovijo.

Kakor smo zvedeli se bode igra porovala na Treh kraljev dan.

— **Kaplan Berk je slab prorok.** Trdil je namreč, da k gledališki predstavi zadnje nedelje ne pride niti toliko gledalcev, kot je igralcev. Pa nič ni pomagalo vso to govoričenje. Dvorana je bila polna. Videli smo celo več „njegovih“. Zopet ste se urezali gospodine Berk!

— **Zavratno junaštvo lenarčih nemških „generalov“ in „Štajerci“.** Naprošeni smo javiti, da deželni sodni svetnik g. dr. Jos. Kronvogel ni v nikaki zvezi s člankom, ki smo ga prinesli v našem listu pod zgorajnim nadpisom dne 23. t. m.

Uredništvo „Domovine“.

— **Iz Ljutomera.** Vendar se je začelo zopet malo gibati v našem „Sokolu“. Tekom zime namerava načelnik „Sokola“ brat Fr. Stanjko prirediti knjigovodski tečaj, brat starosta dr. Chloupek namerava predavati o prvi pomoči pri nezgodah posebno pri telovadbi in brat Petovar bo predaval o poučnem potovanju po Češkem, katero je priredila kranjska kmetijska družba. Nameravana je za zimski čas tudi večja veselica. Pri mladih Sokolih je veliko zanimanje za telovadbo, naraščaj se pridno vadi. Dajte, dragi bratje, izkoristite zimski zas za narodno in prosvetno delo!

— Čim dalje težavnejša je izbira primernega božičnega darila ker zahteve so vedno večje; darilo naj bi bilo lepo, odlično, moderno in koristno obnem. Vse te lastnosti pa čudovito

spaja Singerjev rodbinski šivalni stroj svetovno znane tvrdke Singer Co. deln. družbe za šivalne stroje, ki ima v Celju podružnico v Kolodvorski ulici šte. 8, kjer ima zalogo raznovrstnih strojev od najpreprostejših do najfinjših. Na teh strojih se lahko izborno izdelujejo vsa šivalna dela od preprostih do najfinjših vezenin in vezilnih slikarij, kar je tudi pridobilo tvrdki že zopet odliko na cesarski jubilejski razstavi. v Steyerju in Welsu srebrno državno svetinjo, najvišjo odliko, ki se daje na polju industrije s šivalnimi stroji.

— **Kulturna slika olikanih spodnještajerskih Nemcev.** „Novemu Slov. Štajercu“ se poroča, da je lani 3. oktobra napravilo dijaštvo iz „Studentenheima“ v Mariboru izlet k Sv. Urbanu pod vodstvom nekega profesorja. Na posestvu Ivana Dobaja so si kar meni nič tebi nič vzeli dolge kole in začeli klatiti sadje. Da tudi grozdju niso prizanašali, se razume. Tudi v gostilni pri Sv. Urbanu so se vedli po vseh predpisih nemške kulture. Gostilničarki so kar trgali vino iz rok in si nalivali sami. Pri plačevanju jih je dosti dalo 20 vinarske novce in, potem so kričali vsi povprek, da so plačali s krono. Gostilničarka se je obrnila do profesorja naj posreduje, a ta je rekel, da so njegovi študenti pridni, in ji ni hotel ničesar verjeti. Pred gostilno je visoko zagrajen vinograd. Ker drugače niso mogli notri, so drug drugega vzdigavali čez plot in si natrgali grozdja. In preden so odšli, so še pobili šipe na cerkvi. Orožništvo je potem doglalo, da so bili storilci nemški dijaki in je prineslo gostilničarju na dom 8 kron odškodnine, tako, da stvar ni prišla pred sodišče.

Taki so torej olikani Nemci, ali vsaj, ki se štejejo med olikane. Kaki šele morajo biti potem neolikani?

Zveza narodnih društev na Štajerskem in Koroškem.

— **Bralno društvo v Gaberjih** vabi na občni zbor, ki bode v nedeljo, dne 3. januarja 1909, ob 3. uri popoldne v gostilni g. J. Omladiča v Gaberjih.

— **„Knjižnica“ Št. Jurij ob j. ž.** priredi na Silvestrov večer v gestilni g. Alojza Nendla zabavni večer z gledališko predstavo: „Prvi“, igrokaz v 3 dejanjih. Dejanje se vrši v velikem mestu v sedanjem času. Začetek točno ob 7. uri. K obilni udeležbi vabi

odbor.

— **Telovadno društvo „Brežiški Sokol“** priredi na Svečnico, 2. svečana prihodnjega leta v „Narodnem domu“ v Brežicah kostumni venček. Svirala bode vojaska godba iz Zagreba. Slavna sosedna društva se prosijo, da se ozirajo na to prireditev.

— **Politično društvo „Pozor“** v Ptujju ima svoj redni občni zbor v sredo, dne 30. grudna 1908, ob 2. uri popoldne v „Narodnem domu“ v Ptujju s sledečim sporedom: 1. Nagovor predsedništva. 2. Tajnikovo poročilo o de-

lovanju društva. 3. Blagajnikovo poročilo. 4. Volitev novega odbora. 5. Slučajnosti in nasveti.

Slovenska čitalnica v Mariboru vabi vljudno svoje ude in prijatelje na Silvestrov večer 1908—1909, ki se priredi v mali dvorani „Narod. doma“. Začetek ob 8. uri zvečer. Spored: Šaljive in resne deklamacije, moški in mešani zbori, samospevi, čveterospevi, šaljni nastopi, nagovori itd. Vstopnice sprejmejo udje pri vходу v dvorano zastoj, uvedeni gostje pa po 1 K.

Odbor.

Loterijske številke.

Gradec, 19. dec. 1908: 17, 49, 4, 87, 5.
Dunaj, " " " 30, 5, 51, 21, 23.

Kupim

veliko

posestvo

z lepim gozdom na Spodnjem Štajerskem ali Koroškem. — Pismene ponudbe z natančnim popisom posestva pošljejo naj se na naslov:

Jože Prelec, Ljubljana
Franc Jožefova cesta šte. 7,
III. nadstropje. 720 1

Kupujte narodni kolek!

V najem se dajo

od 1. aprila 1909, prostori za trgovino v trgu Mozirje, katerih najemnik je dosedaj trgovec Rudolf Pevec. Trgovina se nahaja v bližini farne cerkve in so tudi pogoji najemnine primerni. Pogoji se zvejo osebno pri posestnici **Ani Strenčan** v Mozirju. 715 2-2

Mlinski stroji

so zelo po ceni naprodaj in sicer: 1 par 48" nemških mlinskih kamnov z vsemi železnimi in lesenimi deli, 1 čistilni stroj za pšeno (griješ) „Austria“ (Hoerde in comp.), 1 cilinder z 25 metra dolgim vretenom s polžem, transmisije, 2 čistilna cilindra, stroj za snaženje spirale, 3 železna okna, 2 m visoka, 120 m široka, vse skoro novo. — Vprašanja

okrbništvo v Žovneku,

pošta Braslovče v Savinski dolini.
649 14-13

Združeni trgovci

v Savinski dolini opozarjajo slavno občinstvo na ukaz graške trgovske zbornice da je pod globo od **50—100 kron** prepovedano dajati odjemalcem novoletna in druga darila. 7143-2

Trgovski sotrudnik

spreten manufakturist, se sprejme
v trgovino mešanega blaga **Jos.
Ferenčak v Brežicah.**

719 2-1

Sprejemem takoj

2 pomočnika

starejše moči, manufakturisti
imajo prednost. Eden bi imel
tako vstopiti, drugi v šestih
tednih. 710 3-3

Jos. Druškovič, Slovenjgradec.

RUĐOLF HAVELKA

modna trgovina v Ptuj

priporoča p. n. občinstvu za jesen in zimo najnovejše blago za dame in gospe v raznih kvalitetah, kakor tudi raznovrstno platno za životne in posteljsko perilo. Nadalje nudi preproge, garniture, volnene in čipkaste zastore čevlje najboljšega izdelka za dame in gospe, dežnike, zavratalce, ovratalke, pletene in likane srajce, ter vsakovrstno drugo v manufakturno stroko spadajoče blago po primeruih cenah. — Postrežba točna in strogo solidna!

536 41-41

J. Zabukošek

krojač v Celju, Glavni trg št. 18

priporoča svojo dobro založeno trgovino izdelanih oblek vsake vrste po najnižjih cenah. Naročila po meri se izvršujejo v najkrajšem času dobro in solidno ter po nizki ceni. V zalogi imam tudi haveloke in nepremočne pelerine. 578 b 11-10 579 a 11-9

Posebej pa se še priporočam cenj. prebivalcem Trbovelj in okolice ter naznanjam, da prodajam ob vsakem plačilnem dnevu v hiši g. Plevčaka narejeno obleko ter jemljem mero za raznovrstne obleke.

Blasnikova in družinska pratika

se dobiva na drobno in debelo v Zvezni trgovini v Celju.

Modno volno in sukmeno blago, svilene bluze, perilno blago, modne šerpe, rokavice kakor nogavice,

jagrovo perilo, ovratalniki, kravate, garniture, odeje, suknene zavese, čipkaste zavese, salonske preproge

priporoča po najnižjih cenah

Karol Vanič ✻ Celje ✻ Narodni dom

54 87

Slovenci! Kupujte vžigalice v korist družbi sv. Cirila in Metoda!

ZVEZNA TRGOVINA, CELJE, Rotovška ul. 2.

Seznamek založnih knjig.

Zbirka domačih zdravil s poljudnim opisom človeškega telesa. (IV. pomnoženi natis)	K	1'—
Nova pesmarica. Zbirka najbolj znanih slovenskih in slovanskih pesmi. Mehko vezana K 1'60, eleg. vez.	"	2'40
Obrtno knjigovodstvo s kratkim poukom o menicah, spisal dr. J. Romih	"	1'60
Občinski red. Zbirka zakonov, zadevajočih posle obč. področja, spisal dr. I. Dečko. I. zv. K 3'60, trdo vez.	"	4'40
Mlinarjev Janez, slovenski junak ali vplemenitba Teharčanov IV. natis	"	—'80
Kmetijsko gospodarstvo, II. popravljeni in pomnoženi natis. Spisal V. Rohrman, vezano v platno	"	1'60
Zbrani spisi P. Pajkove, I. zv. broširan	"	2'—
Zbrani spisi P. Pajkove, II. zv. broširan, K 2'—, eleg. vezan	"	3'—
Zabavnik, spisal A. Brezovnik	"	1'40
Trtna uš in trtoreja, spisal Ivan Belé	"	—'80
Luči, Funtek, broširane K 1'40, vezane	"	2'20
Gedichte, Vodovnik-Siegensfeld, eleg. vezane	"	2'—
Civilno-pravdni red, dr. L. Filipič, v platno vezan	"	5'—
Naš dom. I. zv. Vsebina: „Cesarjevič in sestri dvojčkinji“ in „Krajevna kronika Teharskih plemičev“, broš.	"	—'50
Naš dom. II. zvezek. Vsebina: „Zadnji grof Celjski“ in „Iskalci biserov na otoku sv. Duha“, broširan	"	—'50
Naš dom. III. zvezek. Vsebina: „Vojna leta 2000“ in „Loma in na tujem“, broširan	"	—'50

Naš dom. IV. zvezek. Vsebina: „Ciganka“, izvirna povest ter razne humoreske, broširan	K	—'50
Naš dom. V. zvezek. Vsebina: „Pavlo Črnokril“, „Nu, občinstvo“, „Ljubezen do domovine“, „Pesem o hudourniku“, „Karin“ in „Plesati ni znal“, broš.	"	—'50
Naš dom. VI. zvezek. Vsebina: „Pevčevo srce“, „Krvava svatba v Kijevu“, „Priatelj Lovro“	"	—'50
Naš dom. VII. zvezek. Vsebina: „Palica Petra Gašparja Sveteckega“, „Zvonikar“, „Sodba“, „Poezija in proza“, „Vij“	"	—'50
Kržišnik: Male pesmi za mladino, broširane	"	—'24
Ivan Bele: Viničarjev kašipot, navod, kako vinograde nanovo zasajati in obdelovati, broširan	"	—'60
Dr. A. Božič: Lovski zakon za Štajersko, kartoniran	"	1'20
Der Panславismus. Eine nationalpolitische Betrachtung broširano	"	—'60
Prof. Jos. Kožuh: Navodilo h kartografičnim osnovam, vezano v platno	"	4'—
Prof. Jos. Kožuh: Pregledni izpisek iz navodila h kartografičnim osnovam, broširano	"	—'20
Red za šolske slugе	"	—'24
Šolski red	"	—'30
Madeži in njih snajenje, praktično navodilo, kako je snajžiti madeže na raznem blagu, kovinah itd. kartonirano	"	1'—
Srbske narodne pesmi. Sestavil J. Mohorčič	"	—'40

OPOMBA. Pri naročilih prosimo, da naj blagovolijo cenj. gospodje odjemalci denar naprej poslati, sicer se na naročila ne ozira. Za poštnino je dodati za knjige v vrednosti do 1 krone 10 vin., do 2 kron 20 vin., čez 2 krone pa 30 vin.

Trgovina knjig, papirja, pisalnega orodja itd. Prodaja igralnih kart.